

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Petra Jirmusová

Posudek oponenta

Analýza tematické posloupnosti ve vybraných žurnalistických textech

Thematic progression in selected journalistic texts

Bakalářská práce

Praha, září 2016

Předložená bakalářská práce je příspěvkem k řešení problematiky aktuálního členění větného v angličtině. Práce zkoumá tematickou posloupnost v novinových člancích s cílem ověřit, zda v novinovém žánru převažuje tematická posloupnost s tématy derivovanými z hypertématu („TP with themes derived from a ‘hypertheme’“).

V teoretické části autorka nastiňuje koncept funkční větné perspektivy brněnské lingvistické školy Jana Firbase, které doplňuje o poznatky Hallidaye (2004). Autorka definuje základní pojmy AČV, faktory určující rozložení stupňů výpovědní dynamičnosti, tj. lineární řazení, sémantiku a kontext. Velmi důkladná a podrobná je podkapitola 2.3 (především 2.3.3), kde autorka detailně popisuje formy tématu v angličtině (podle Hallidaye 2004). Je však škoda, že tato klasifikace nebyla aplikována v empirické části práce. Podkapitola 2.5 nastiňuje klasifikaci tematických posloupností podle Daneše. Vzhledem ke klíčové povaze tematické posloupnosti v této bakalářské práci měla být tato kapitola mnohem obsáhlejší a detailněji popsána. Autorka nabízí pouze grafické zobrazení témat/rémat, aniž by uvedla konkrétní příklady (Zde se kromě Daneše mohla inspirovat např. Adamovou publikací (2009) *A Handbook of Functional Sentence Perspective*, která obsahuje řadu srozumitelných příkladů). Dále mi v teoretické části schází další důležité Danešovy studie zabývající se tematickou posloupností, např. „Odstavec jako centrální jednotka tematicko-kompoziční výstavby“ (1994). V závěru teoretické části autorka náležitě představuje základní charakteristické rysy novinového žánru. Textové kohezi, jednomu z klíčových jevů úzce souvisejících s informační strukturou věty, je bohužel věnován minimální prostor (pouze jeden odstavec v závěru teoretické části). Kohezi měla rozhodně být věnována větší pozornost – i vzhledem k tomu, že „tematická posloupnost značně přispívá k textové kohezi“, jak uvádí sama autorka v abstraktu práce.

V praktické části práce autorka zkoumá tematickou posloupnost ve dvou člancích získaných ze dvou elektronických verzí deníků USA Today a New York Times zabývajících se stejným tématem – otevřenou diskuzí mezi H. Clintonovou a B. Sandersenem. Články nejdříve rozdělují na jednotlivé výpovědi (chybně je však nazývá promluvami), které dále podrobuje analýze, dělí je na tematické a rematické části a následně určuje typ tematické posloupnosti. Celkově se autorčina hypotéza o převaze posloupnosti s tématy derivovanými z hypertématu nepotvrdila, neboť v obou člancích poměrně jasně (75% a 69%) převládá tematická posloupnost s průběžným tématem. Z práce však není jasné, z čeho autorčina hypotéza o převaze tematické posloupnosti s tématy derivovanými z hypertématu vyplývá. Byla hypotéza opřena o teoretické poznatky? Připadá mi, že nelze v případě novinového žánru zobecňovat jeden druh tematické posloupnosti pro všechny novinové články. Naopak si myslím, že v člancích zabývajících se diskusí mezi dvěma politiky lze spíše očekávat tematickou

Ústav anglického jazyka a didaktiky

posloupnost s průběžným tématem (na příslušné osoby se průběžně odkazuje pomocí zájmen nebo repetice).

Co se týče autorčina postupu v empirické části práce, jeví se mi jako nestandardní a nedostačující. Analýza obou článků nezačíná textem, ale je v podstatě totožná s appendixem, jde vlastně o přepis všech výpovědi s určením tematických posloupností. Domnívám se, že tato analýza patří do appendixu. V analýze by se měly objevit základní typy tematických posloupností – stručně charakterizované a exemplifikované typickými příklady. Takto autorka předkládá typy posloupností, aniž by vysvětlila, jak k těmto závěrům došla. Podobně duplicitní se mi jeví kap. 4.3 (Final overview), to samé je zopakováno hned následně v 5.kapitole (Conclusions). Obecně by bylo dobré specifikovat metodologický postup, na základě jakých kritérií autorka rozhodovala o tematické nebo rematické povaze jednotlivých prvků (kontextová zapojenost...). Nedostatečný popis metodologie a chabá prezentace výsledků tak snižuje obrovský kus práce, který autorka musela v rámci analýzy bezesporu zvládnout.

Závěr:

Petra Jirmusová zpracovává velmi náročné téma vyžadující komplexní znalost aktuálního členění větného. V teoretické části práce autorka prokázala schopnost zpracovat náročné téma a proniknout do oblasti jazyka, jejíž rámec překračuje základní znalosti studentů na bakalářské úrovni. Práci však nelze nevytknout nedostatečnou provázanost teoretické a praktické části. Autorka se měla snažit více aplikovat poznatky z teoretické části ve vlastním výzkumu. V práci zásadně chybí metodologický postup (viz výše), rovněž prezentace vlastních výsledků není dostatečná. Kromě již zmíněných nejasností a nedůsledností je třeba upozornit, že praktická část obsahuje jen minimum vlastního textu (z celkových 13 stran textu představuje vlastní text pouze 6 stran) .

Formální a jazykové nedostatky:

- v „References“ najdeme řadu nepřesných bibliografických údajů – u Daneše chybí název článku, obsahuje pouze název sborníku; u Hallidaye „Notes on...“ chybí rok vydání; v textu opakovaně odkazujete na Hallidaye (2014) (místo 2004), Fries (1981) a Fries (1995) chybí v bibliografii
- v celém textu práce opakovaně (téměř na každé stránce) chybí mezery mezi slovy, často je několik slov spojených dohromady (!!) (chyba tisku?)
- chyby v užití členů: např. na s. 10 – *the overwhelming majority*, překlady (např. na s. 21 – *in* (místo *is*)) -; s. 28 – nadpis (kap. 2.5) by měl být až na další straně
- s. 26 – odkazujete na skap. 2.5.4, která v práci vůbec není
- číslování 4. Kapitoly – chybí kap. 4.1.1 (nejspíš došlo k posunu číslování – kap. 4.1.2 měla být očíslována jako 4.1.1)
- Pozor na českou terminologii – „communicative dynamism“ se překládá jako výpovědní dynamičnost (nikoli dynamika); „utterance“ se překládá jako výpověď, nikoli promluva.

Dílní poznámky/otázky:

.....

.....

Ústav anglického jazyka a didaktiky

1. Na str. 23 chybně popisujete *there* jako pronoun
2. Na str. 34 – u výpovědí (6) a (8) mi není jasné, proč jste jasně kontextově zapojené prvky neoznačila jako téma: *Clinton* a *he (questioned)*.
3. Na str. 34 - Proč hodnotíte Clinton ve výpovědi (13) *When Sanders accused Clinton of...* jako součást rématu? Jde jasně o zapojený prvek.
4. Hodnocení řady příkladů vidím jako sporné. Např. v (11b) ... *raised questions about this judgement* jde zjevně o heterogenní prvek obsahující jak zapojené, tak nezapojené členy. Jak jste postupovala při jejich posuzování?
5. Na str. 40 – př. 24 – zaujal mne příklad tématu *both candidates*, kdy jde zjevně o téma, ale zdá se mi, že tento příklad ilustruje specifický druh tématu – jde vlastně o sumarizaci tématu (jde vlastně o opak „splitting“). Narazila jste v literatuře na něco obdobného?
6. V rámci analýzy tématu a tematických posloupností by mi připadalo žádoucí, kdyby se autorka věnovala formální realizaci podmětu, zda je kontextová zapojenost signalizována pomocí pronominální reference (osobní zájmena, demonstrativa), repetice, substituce apod. Prosím o upřesnění metodologického postupu u obhajoby.

Bakalářskou práci Petry Jirmusové i přes výše uvedené nedostatky k obhajobě doporučuji a v závislosti na jejím průběhu hodnotím známkou *dobře až neprospěla*.

V Praze 6.9. 2016

PhDr. Gabriela Brůhová, Ph.D.